

Financien

Uw contact H.W. Palm

T (020) 540 46 44

F (020) 540 45 59

gemeente@amstelveen.nl

Aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
in de vorm van internetconsultatie op het wetsvoorstel tot aanpassing van de Financiële verhoudingswet

Postbus 4, 1180 BA Amstelveen

Vermeld bij reactie ons kenmerk en datum van deze brief

Datum 10 maart 2020
Uw brief van <https://www.internetconsultatie.nl/fvw2021>
Ons kenmerk Z20-011817 D20-051346

Betreft

Hooggeachte heer Knops,

Graag maken wij gebruik van de geboden mogelijkheid om via internetconsultatie onze inbreng te geven op het wetsvoorstel tot aanpassing van de Financiële verhoudingswet. Daarbij beperken wij ons tot het voorstel om de vereveningspercentages voor de belastingcapaciteit (80% voor woningen en 70% voor niet-woningen) niet langer in de wet te verankeren. Concreet betreft dit het vervallen van het huidige artikel 8, tweede lid Financiële verhoudingswet.

Wij bepleiten om de bestaande wettelijke verankering van de bestaande vereveningspercentages voor de belastingcapaciteit te handhaven. De mate van verevening van belastingcapaciteit is niet één van vele maatstafgegevens, maar een aparte "keuze vooraf". Het gaat om een expliciete politiek-bestuurlijke afweging, c.q. afbakening van de mate van herverdeling van autonome gemeentelijke belastingcapaciteit. Hiervoor is een wettelijke status onverminderd passend. Dit geldt des te meer nu de bestaande begrenzing niet meer vanzelfsprekend is. Niet de vereveningspercentages, maar het gehanteerde rekentarief is het element dat zich bevindt op het niveau van de vele maatstafgegevens die via lagere regelgeving worden vastgesteld.

Wij lezen de voorgestelde aanpassing in de context van uitgebrachte adviezen om de mate van inkomensverevening bij de verdeling van het gemeentefonds fors uit te breiden, waaronder het optrekken van de hier bedoelde percentages tot 100%¹.

In het vervolg van deze brief lichten wij ons standpunt nader toe.

¹ De Raad Openbaar Bestuur bepleit dit nadrukkelijk in een uitgebracht briefadvies september 2019. <https://www.raadopenbaarbestuur.nl/actueel/nieuws/2019/09/02/kies-voor-heldere-uitgangspunten-bij-herijking-van-het-gemeentefonds>

Wij komen tot de volgende hoofdargumenten om de bestaande begrenzing van de verevening in de wet te handhaven.

A. Argumentatie bij invoering wettelijke vereveningspercentages onverminderd valide

Bij de invoering van de inkomensverevening in 1997 is bewust gekozen voor 80%/70% verevening, primair vanwege de acceptabel geachte mate van herverdeling. Dit is te herleiden tot (maatschappelijk) draagvlak en "met gezond verstand naar de uitkomsten kijken". Voor de maatschappelijke acceptatie gaat het om (de ontwikkeling van) de ozb-aanslag als resultante van waarde en tarief. De bandbreedte van de waardeverschillen wordt gedempt door de tariefstelling. Gemeenten met hogere WOZ-waarden hebben grosso modo lagere tarieven en gemeenten met lage WOZ-waarden hebben grosso modo hogere tarieven. Bij het geïsoleerd beschouwen van de ontwikkeling van de WOZ-waarde per gemeente is geen sprake van een stabiele maatstaf. Dat geldt des te meer met regionale verschillen in waarde-ontwikkeling.

B. Groei OZB-opbrengst met inflatiecorrectie en areaal, niet met stijging WOZ-waarde

Tot 2018 hanteerde het Rijk een macronorm voor de OZB. Deze ging uit van een gecontroleerde groei van de lastendruk in de vorm van een gecontroleerde groei van de totale OZB-opbrengst op basis van inflatie en reële groei cf. BBP. Consistent hiermee is de maatstaf de achterliggende twintig jaar gegroeid met areaal en inflatie. Stijging van de WOZ-waarde is nooit bedoeld als eigenstandige financiële ruimteschepper voor gemeenten (evenmin als dalende WOZ-waarden zouden moeten leiden tot lagere OZB-opbrengsten). Maximering/uitbreiding van de verevening is geen kwestie van "onderhoud", maar zet, met terugwerkende kracht over twintig jaar, een wissel om.

C. Opwaartse druk op woonlasten

Maximering van de verevening leidt tot grote herverdeeleffecten. Grote nadeelgemeenten op de inkomensverevening worden verondersteld, en de facto gedwongen, om hun OZB-tarieven extra te verhogen. Het lijkt, voorzichtig gezegd, minder voor de hand te liggen dat voordeelgemeenten op de inkomensverevening hun lasten navenant zullen verlagen. Per saldo leidt dit tot een opwaartse druk op de lokale lasten. Concreet betekent maximale verevening een toename met 60% (afgerond een verevening van € 4 miljard in plaats van € 2,5 miljard). Voor Amstelveen zou dat een netto-herverdeelnadeel opleveren van structureel circa € 5,5 à € 6 miljoen (ruim € 60 per inwoner). Hierin is verdisconteerd dat de hogere aftrekpost belastingcapaciteit via de overige maatstaven wordt herverdeeld ("de koek blijft even groot").

D. OZB tarieven bevatten eigen beleidskeuzes die niet thuishoren in verevening

Uitgaven voor eigen beleidskeuzes komen niet voor verevening in aanmerking. Bij de verdeling van de algemene uitkering gaat het om niet vermijdbare uitgaven. Dit geldt echter evenzeer voor de inkomstenkant, c.q. voor (extra) verhogingen van het OZB-tarief. OZB-verhogingen door eigen beleidskeuzes moeten dus buiten beschouwing blijven, net zoals eigen beleidskeuzes aan de uitgavenkant. Daarbij valt te denken aan de volgende aspecten: (a) extra OZB-verhogingen voor de bekostiging van ambities; (b) verschillen in afweging om bij (dreigende) tekorten de begroting sluitend te houden via ombuigingen ("oud voor nieuw", efficiency) dan wel via inkomstenverhoging (hogere OZB-tarief); (c) vertekening van het beeld door grote tekorten sociaal domein. Hieruit voortgekomen extra verhogingen van OZB-tarieven vragen andere wegen van reparatie dan het onverkort en volledig meenemen in een algehele herverdeling tussen gemeenten. Ook dit pleit voor handhaving van de bestaande wettelijke begrenzing van de mate van verevening.

Naast handhaving van de wettelijke verankering van de vereveningspercentages vragen wij u om onze argumentatie ook in den brede een plaats te geven in het traject van de herziening van de verdeling van het gemeentefonds.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Amstelveen,
de secretaris, de burgemeester,

Bert Winthorst

Tjapko Poppens

Bijlagen -

